

Άρματωμένος τὴν ἀρματωσιὰ τοῦ Θεοῦ. (Κόντογλου Φώτης)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Θεολογία και Ζωή / Ορθόδοξη πίστη](#)

Ὁ ἅγιος Δημήτριος ὁ Μυροβλήτης

Μεθαύριο εἶναι ἡ γιορτὴ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, μεγάλη γιορτὴ γιὰ ὅλη τὴν Ἑλλάδα, πλὴν ιδιαίτερα γιὰ τὴ Θεσσαλονίκη, ποὺ εἶναι κ' ἡ πατρίδα του. Ἐκεῖ θὰ γίνεи φέτος μεγαλύτερη πανήγυρη, ἐπειδὴ γιορτάζουνε τὰ ἐγκαίνια τῆς φημισμένης ἐκκλησιᾶς του, ποὺ κάηκε στὰ 1917 καὶ τώρα εἶναι πάλι ξανακαινουργειυμένη ἀπὸ τὴν ὕπηρεσία τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

Ἡ πρώτη ἐκκλησιὰ ἦτανε ἓνα χτίριο ἀπὸ τὰ πιὸ ἀρχαῖα τῆς χριστιανοσύνης, χτισμένη ἑκατὸ χρόνια ὕστερα ἀπὸ τὰ 313 μ.Χ., ποὺ μαρτύρησε ὁ ἅγιος Δημήτριος. Ἄλλὰ κάηκε ὕστερα ἀπὸ 300 χρόνια καὶ ξαναχτίσθηκε τὸν καιρὸ ποὺ βασίλευε Λέοντας ὁ Σοφός. Αὐτὰ τὰ ἱστορικὰ καὶ κάθε ἄλλη πληροφορία γιὰ τὸ χτίριο, γιὰ τὰ ψηφιδωτὰ ποὺ στολίζουνε τοὺς τοίχους, γιὰ τὶς τοιχογραφίες, μπορεῖ κανένας νὰ τὰ μελετήσσει καταλεπτῶς σ' ἓνα χρήσιμο βιβλίο ποὺ ἔγραψε τελευταία στὴν ἀπλὴ γλῶσσα ὁ ξεχωριστὸς βυζαντινολόγος Ἄνδρέας Ξυγγόπουλος, καθηγητῆς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Θεσσαλονίκης.

Ὁ ἅγιος Δημήτριος μαζί μὲ τὸν ἅγιο Γεώργιο, εἶναι τὰ δύο παλληκάρια τῆς χριστιανοσύνης. Αὐτοὶ εἶναι κάτω στὴ γῆ, κ' οἱ δύο ἀρχάγγελοι Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ εἶναι ἀπάνω στὸν οὐρανό. Στὰ ἀρχαῖα χρόνια τοὺς ζωγραφίζανε δίχως

ἄρματα, πλὴν στὰ κατοπινὰ τὰ χρόνια τοὺς παριστάνουνε ἄρματωμένους μὲ σπαθιά καὶ μὲ κοντάρια καὶ ντυμένους μὲ σιδεροπουκάμισα. Στὸν ἕναν ὦμο ἔχουνε κρεμασμένη τὴν περικεφαλαία καὶ στὸν ἄλλον τὸ σκουτάρι, στὴ μέση εἶναι ζωσμένοι τὰ λουριὰ ποὺ βαστᾶνε τὸ θηκάρι τοῦ σπαθιοῦ καὶ τὸ ταρκάσι πόχει μέσα τὶς σαγίτες καὶ τὸ δοξάρι.

Τὰ τελευταῖα χρόνια, ὕστερα ἀπὸ τὸ πάρισμο τῆς Πόλης, οἱ δύο αὐτοὶ ἅγιοι καὶ πολλὰς φορές κι' ἄλλοι στρατιωτικοὶ ἅγιοι ζωγραφίζονται καβαλλικεμένοι ἀπάνω σὲ ἄλογα, σὲ ἄσπρο ὁ ἅγιος Γεωργης, σὲ κόκκινο ὁ ἅγιος Δημήτρης. Κι' ὁ μὲν ἕνας κονταρίζει ἕνα θεριὸ κι' ὁ ἄλλος ἕναν πολεμιστὴ, τὸν Λυαῖο.

Αὐτὰ τὰ ἄρματα ποὺ φορᾶνε ἐτοῦτοι οἱ ἅγιοι, παριστάνουνε ὄπλα πνευματικά, σὰν καὶ κεῖνα ποὺ λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος: “Ντυθῆτε τὴν ἄρματωσιὰ τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ ἀντισταθῆτε στὰ στρατηγήματα τοῦ διαβόλου. Γιατί τὸ πάλεμα τὸ δικό μας δὲν εἶναι καταπάνω σὲ αἷμα καὶ σὲ κρέας, ἀλλὰ καταπάνω στὶς ἀρχές, στὶς ἐξουσίες, καταπάνω στοὺς κοσμοκράτορες τοῦ σκοταδιοῦ σὲ τοῦτον τὸν κόσμον καὶ καταπάνω στὰ πονηρὰ πνεύματα στὸν ἄλλον κόσμον. Γιὰ τοῦτο ντυθῆτε τὴν πανοπλία τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ βαστάξετε κατὰ τὴν πονηρὴ τὴν ἡμέρα, κι' ἀφοῦ κάνετε ὅσα εἶναι πρεπούμενα, νὰ σταθῆτε. Τὸ λοιπὸν, σταθῆτε γερά, ἔχοντας περιζωσμένη τὴ μέση σας μὲ ἀλήθεια, καὶ ντυμένοι μὲ τὸ θώρακα τῆς δικαιοσύνης καὶ μὲ τὰ πόδια σας σανταλωμένα γιὰ νὰ κηρύξετε τὸ Εὐαγγέλιον τῆς εἰρήνης κι' ἀποπάνω ἀπὸ ὅλα σκεπασθῆτε μὲ τὸ σκουτάρι τῆς πίστεως, ποὺ μὲ δαῦτο θὰ μπορέσετε νὰ σβήσετε ὅλες τὶς πυρωμένες σαγίτες τοῦ πονηροῦ. Καὶ φορέσετε τὴν περικεφαλαία τῆς σωτηρίας καὶ τὸ σπαθὶ τοῦ πνεύματος, ποὺ εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ”. Αὐτὸς ὁ ἥρωικὸς καὶ καρτερικὸς χαρακτήρας, ποὺ ἔχουνε οἱ πολεμιστὲς ὁποῦ μαρτυρήσανε γιὰ τὸν Χριστὸ σὰν ἄκακα ἄρνια, ἀνάγεται στὰ πνευματικά.

Ο ἅγιος Δημήτριος περισκεπάζει ὅλη τὴν οἰκουμένη, ὅπως λέγει τὸ τροπάρι του, ἀλλὰ ἰδιαίτερα προστατεύει τὴ Θεσσαλονίκη, ποὺ τὴ γλύτωσε πολλὰς φορές καὶ στέκεται κι' ἀνθίζει ὡς τὰ σήμερα, καινούριος μέγας Ἀλέξαντρος, ποὺ ἡ δύναμή του κ' ἡ ἀντρεία του δὲν χαθήκανε μὲ τὸ θάνατό του, ὅπως ἔγινε στὸν Ἀλέξαντρο, ἀλλὰ ζεῖ καὶ φανερώνεται στὸν αἰῶνα, σ' ὅσους τὸν παρακαλᾶνε μὲ θερμὴ καρδιά. Ἡ πατρίδα του βρίσκεται ὀλοένα σὲ κίνδυνον καὶ σὲ σκληρὰς περιστάσεις κι' ὀλοένα τὸν κράζει νὰ τὴ βοηθήσει καὶ νὰ τὴ γλυτώσει. Καὶ φέτος, ὕστερα ἀπὸ τόσες γενεὲς ποὺ προστρέξανε μὲ δάκρυα στὴν προστασία του, πάλι θὰ δράμουνε οἱ βασανισμένοι χριστιανοὶ στὴν ἐκκλησία του καὶ θὰ κλάψουνε καὶ θὰ ψάλλουνε πάλι τὸ τροπάρι ποὺ λέγει: “Φρούρησον, πανεύφημε, τὴν σὲ μεγαλύνουσαν πόλιν ἀπὸ τῶν ἐναντίων προσβολῶν, παρρησίαν ὡς ἔχων πρὸς Χριστὸν τὸν σὲ δοξάσαντα”.

Ο ἅγιος Δημήτριος, ὁ μεγαλομάρτυς καὶ μυροβλύτης, γεννήθηκε στὴ Θεσσαλονίκη

στὰ 260 μ.Χ. Οἱ γονιοὶ τοῦ ἦτανε ἐπίσημοι ἄνθρωποι κι' ὁ Δημήτριος κοντὰ στὴ φθαρτὴ δόξα ποὺ εἶχε ἀπὸ τὸ γένος τοῦ, ἦτανε στολισμένος καὶ μὲ χαρίσματα ἄφθαρτα, μὲ φρονιμάδα, μὲ γλυκύτητα, μὲ ταπείνωση, μὲ δικαιοσύνη καὶ μὲ κάθε ψυχικὴ εὐγένεια. Ὅλα τοῦτα ἦτανε σὰν ἀκριβὰ πετράδια ποὺ λάμπανε ἀπάνω στὴν κορόνα ποὺ φοροῦσε, κι' αὐτὴ ἡ κορόνα ἦτανε ἡ πίστη στὸν Χριστό. Ἐκεῖνον τὸν καιρὸ βασίλευε στὴ Ρώμη ὁ Διοκλητιανὸς κ' εἶχε διορισμένον καίσαρα, στὰ μέρη τῆς Μακεδονίας καὶ στὰ ἀνατολικά, ἓνα σκληρόκαρδο καὶ αἰμοβόρον στρατηγὸ ποὺ τὸν λέγανε Μαξιμιανό, θηρίο ἀνθρωπόμορφο, ὅπως ἦτανε ὅλοι αὐτοὶ οἱ πολεμάρχοι, ποὺ βαστούσανε κεῖνον τὸν καιρὸ μὲ τὸ σπαθὶ τὸν κόσμον, ὁ Διοκλητιανός, ὁ Μαξέντιος, ὁ Μαξιμῖνος, ὁ Γαλέριος, ὁ Λικίνιος, πετροκέφαλοι, ἀγριοπρόσωποι, δυνατοσάγωνοι, πικρόστομοι, μὲ λαιμὰ κοντὰ καὶ χοντρὰ σὰν βαρέλια, ἀλύπητοι, φοβεροί.

Αὐτὸς διώρισε τὸν Δημήτριο ἄρχοντα τῆς Θεσσαλονίκης κι' ὅταν γύρισε ἀπὸ κάποιον πόλεμο, μάζεψε τοὺς ἀξιωματικούς στὴ Θεσσαλονίκη γιὰ νὰ κάνουνε θυσία στὰ εἴδωλα. Τότε ὁ Δημήτριος εἶπε πὼς εἶναι χριστιανὸς καὶ πὼς δὲν παραδέχεται γιὰ θεοὺς τὶς πελεκημένες πέτρες. Ὁ Μαξιμιανὸς φρύαξε καὶ πρόσταξε νὰ τὸν δέσουνε καὶ νὰ τὸν φυλακώσουνε σ' ἓνα λουτρό. Ὅσον καιρὸ ἦτανε φυλακισμένος, ὁ κόσμος πρόστρεχε μὲ θρῆνο κι' ἄκουγε τὸν Δημήτριο ποὺ δίδασκε τὸ λαὸ γιὰ τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ. Ἐνα παλληκαρόπουλο, ὁ Νέστορας, πήγαινε κι' αὐτὸς κάθε μέρα κι' ἄκουγε τὴ διδασκαλία τοῦ. Ἐκεῖνες τὶς ἡμέρες, παλεύανε πολλοὶ ἀντρειωμένοι μέσα στὸ στάδιο κι' ὁ Μαξιμιανὸς χαιρότανε γι' αὐτὰ τὰ θεάματα· μάλιστα εἶχε σὲ μεγάλη τιμὴ ἓναν μπεχλιβάνη ποὺ τὸν λέγανε Λυαῖο, ἄνθρωπο θηριόψυχο καὶ χεροδύναμο, εἰδωλολάτρη καὶ βλάστημο, φερμένον ἀπὸ κάποιο βάρβαρο ἔθνος.

Βλέποντας ὁ Νέστορας πὼς τοὺς εἶχε ρίξει κάτω ὅλους αὐτὸς ὁ Λυαῖος, καὶ πὼς καυχιότανε πὼς εἶχε τὴ δύναμη τοῦ Ἄρη καὶ πὼς κανένας ντόπιος δὲν ἀποκοτοῦσε νὰ παλέψει μαζί του, πήγε στὴ φυλακὴ καὶ παρακάλεσε τὸν ἅγιο Δημήτριο νὰ τὸν βλογῆσει γιὰ νὰ ντροπιάσει τὸν Λυαῖο καὶ τὸν Μαξιμιανὸ καὶ τὴ θρησκεία τους. Κι' ὁ ἅγιος Δημήτριος ἔκανε τὴν προσευχή του καὶ τὸν σταύρωσε καὶ παρευθὺς ἔδραμε ὁ Νέστορας στὸ στάδιο καὶ πάλεψε μὲ κεῖνον τὸν ἄγριο τὸ γίγαντα καὶ τὸν ἔριξε χάμω καὶ τὸν ἔσφαξε. Τότε ὁ Μαξιμιανὸς ἔγινε θηρίο ἀπὸ τὸ θυμὸ τοῦ καὶ μαθαίνοντας πὼς ὁ Νέστορας ἦτανε χριστιανὸς καὶ πὼς τὸν εἶχε βλογῆσει ὁ Δημήτριος, πρόσταξε νὰ τοὺς σκοτώσουνε.

Σὰν πήγανε στὴ φυλακὴ οἱ στρατιῶτες, τρυπήσανε τὸν Δημήτριο μὲ τὰ κοντάρια καὶ ἔτσι πήρε τ' ἀμάραντο στέφανο, στίς 26 Ὀκτωβρίου 296· μάλιστα εἶναι γραμμένο πὼς σὰν εἶδε τοὺς στρατιῶτες νὰ ρίχνουνε τὰ κοντάρια καταπάνω του, σήκωσε ψηλὰ τὸ χέρι τοῦ καὶ τὸν πήρανε οἱ κονταριεὺς στὸ πλευρό, γιὰ νὰ ἀξιωθεῖ

τὸ τρύπημα τῆς λόγχης ποὺ δέχτηκε ὁ Χριστὸς στὴν πλευρὰ του κ' ἔβγαλε αἷμα καὶ νερὸ ἢ λαβωματιά του. Τὸν Νέστορα τὸν ἀποκεφαλίσανε τὴν ἄλλη μέρα ἔξω ἀπὸ τὸ κάστρο. Οἱ χριστιανοὶ σηκώσανε τὰ ἅγια λείψανα καὶ τὰ θάψανε ἀντάμα, κι' ἀπὸ τὸν τάφο ἔβγαινε ἅγιο μύρο ποὺ γιάτρευε τὶς ἀρρώστιες, γιὰ τοῦτο τὸν λένε καὶ μυροβλύτη.

Ἀπάνω στὸν τάφο χτίσθηκε ἐκκλησιά, τὸν καιρὸ ποὺ βασίλεψε ὁ μέγας Κωνσταντῖνος. Στὰ κατοπινὰ χρόνια χτίσθηκε ἡ μεγάλη ἐκκλησιά ἡ τωρινὴ καὶ στὰ 1143 ὁ βασιλέας Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς ἔστειλε καὶ πῆρε στὴν Κωνσταντινούπολη τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου καὶ τὴν ἔβαλε στὸ μοναστήρι τοῦ Παντοκράτορος ποὺ ἦτανε χτισμένη ἡ ἐκκλησία του ἀπὸ τοὺς Κομνηνοὺς καὶ ποὺ τὴ λένε σήμερα Ζεῖρεκ καὶ τὴν εἶχανε κάνει παλαιότερα τεκὲ οἱ ντερβίσηδες.

Στὰ εἰκονίσματά του εἶναι ζωγραφισμένος ἀπάνω σὲ κόκκινο ἀντρειωμένο ἄλογο, ποὺ κοιτάζει σὰν ἄνθρωπος, ὁμορφοσελωμένο, στολισμένο μὲ χάμουρα καὶ μὲ γκέμια χρυσά, μὲ τὰ μπροστινὰ ποδάρια σηκωμένα στὸν ἀγέρα, μὲ τὴν οὐρὰ ἀνακαμαριασμένη, ἀλαφιασμένο ἀπὸ τὸν Λυαῖο ποὺ κείτεται ματοχωμένος χάμω, τρυπημένος ἀπὸ τὸ κοντάρι τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Στὰ καπούλια του, πίσω ἀπὸ τὸν Ἅγιο, εἶναι καβαλλικεμένος σὲ μικρὸ σχῆμα ἕνας καλόγερος. Εἶναι ὁ ἐπίσκοπος Γαβριήλ, δεσπότης τοῦ Δαμαλᾶ, ποὺ τὸν πιάσανε σκλάβο οἱ κουρσάροι μπαρμπερῖνοι στὰ 1603 καὶ τὸν πουλήσανε στὸ Ἀλγέρι, στὸν μπέη, ποὺ τὸν ἐπῆρε στὸ σεράγι του. Κάθισε κάμποσα χρόνια σκλάβος καὶ παρακαλοῦσε μέρα νύχτα μὲ δάκρυα νὰ τὸν λευτερώσει ὁ ἅγιος Δημήτριος. Ὅπου, μίαν ἡμέραν σὰν αὔριο, παραμονὴ τ' ἁγίου Δημητρίου, τὸν εἶδε στὸν ὕπνο του πὼς πῆγε μὲ τ' ἄλογο καὶ τὸν ἔβαλε καβάλλα καὶ φύγανε ἀπὸ τὴν Ἀραπιά. Καὶ σὰν ξύπνησε τὸ πρωί, βρέθηκε λεύτερος στὴ Θεσσαλονίκη καὶ δόξασε τὸ Θεὸ καὶ τὸν ἅγιο Δημήτριο καὶ μπῆκε σ' ἕνα καράβι καὶ πῆγε στὸν Πόρο κι' ἀπὸ τότε στὰ εἰκονίσματά του ζωγραφίζανε καὶ τὸ δεσπότη.

Λοιπὸν αὔριο τὸ βράδυ θὰ προστρέξουνε πάλι οἱ Θεσσαλονικιῶτες κ' οἱ ἄλλοι χριστιανοὶ στὴ μεγάλη πανήγυρη καὶ θὰ παρακαλέσουνε μὲ συντριβὴ τὸν ἔνθερμο προστάτη τους νὰ τοὺς δώσει βοήθεια σὲ τοῦτες τὶς δεινὲς περιστάσεις. Καὶ θὰ μαζευτοῦνε ὁ λαὸς ὁ ὀρθόδοξος κ' οἱ ἄρχοντες κ' οἱ δεσποτάδες καὶ παπάδες καὶ καλόγεροι καὶ θὰ ψάλουνε στὸ μέγαλον ἔσπερινὸ τὰ κατανοχτικώτατα τροπάρια, μὲ τὸ μουσικὸ μέλος τῆς Ὀρθοδοξίας· γιατί ἡ Θεσσαλονίκη εἶναι ἡ κιβωτὸς ποὺ σώθηκε ἡ ὀρθόδοξη λατρεία ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸ τῆς φραγκολεβαντινιάς ποὺ πάγει νὰ μᾶς πνίξει μὲ τοὺς ἀνούσιους νεωτερισμοὺς της. Ἐκεῖ θὰ συναχτοῦνε οἱ καλοὶ οἱ ψαλτάδες ποὺ ψέλνουνε ἀκόμα μὲ κείνη τὴ σοβαρὴ ψαλμωδία ποὺ κρατᾶ ἀπὸ τότε ποὺ θεμελιώθηκε ἡ σεβάσμια τούτη ἐκκλησία, πούναι τὸ καύχημα κ' ἡ παρηγοριὰ τῆς Ἀνατολῆς, ὕστερα ἀπὸ τὴν Ἁγία Σοφία τῆς Κωνσταντινούπολης. Καὶ

μεθαύριο στή λειτουργία, θὰ ψάλουνε στοὺς Αἴνους τὰ ἐξαΐσια προσόμοια ποὺ εἶναι γεμάτα πόνο καὶ ἐλπίδα καὶ ἀγιασμένον ἐνθουσιασμό. Τὰ ἔχει συνθέσει ἕνας ἀπὸ τοὺς γλυκύτερους ποιητὲς τῆς ἐκκλησίας μας, ὁ ἅγιος Θεοφάνης ὁ Γραπτός, ψυχὴ πονεμένη καὶ καρτερικὴ. Καὶ θὰ σᾶς ἐξηγήσω μὲ λίγα λόγια πῶς βρέθηκε στή Θεσσαλονίκη καὶ μελώδησε αὐτὰ τὰ συγκινητικὰ τροπάρια.

Αὐτὸς ὁ ἅγιος μαζί μὲ τὸν ἀδελφὸ του τὸν Θεόδωρο λέγονται “Θεόδωρος καὶ Θεοφάνης οἱ Γραπτοί”. Γεννηθῆκανε στήν Παλαιστίνη καὶ γινήκανε μοναχοὶ καὶ ὕστερα χειροτονηθῆκανε παπάδες καὶ ἡσυχάσανε στὸ μοναστήρι τοῦ ἁγίου Σάββα. Ἦτανε κι’ οἱ δύο σπουδασμένοι στὸ ἔπακρο καὶ γνωρίζανε κατὰ βάθος τὴν ἑλληνικὴ καὶ τὴν ἀραβικὴ γλῶσσα.

Φαίνεται πῶς οἱ ἀληθινοὶ χριστιανοὶ πρέπει παντοτινὰ νὰ βασανίζονται, γιατί, σὰν περάσανε οἱ διωγμοὶ ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες, ἀρχίσανε ἄλλοι διωγμοὶ ἀπὸ τοὺς αἰρετικούς χριστιανούς. Κι’ ὅσοι βασανισθῆκανε ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες γινήκανε μάρτυρες, κι’ ὅσοι βασανισθῆκανε ἀπὸ τοὺς χριστιανούς αἰρετικούς γινήκανε ὁμολογητὲς. Τέτοιοι ὁμολογητὲς εἶναι καὶ γράφονται καὶ τὰ δύο τοῦτα ἀγιασμένα ἀδέλφια, ὁ Θεόδωρος κι’ ὁ Θεοφάνης. Γιατί τοὺς καταδίωξε ὁ Λέοντας ὁ Ἰσαυρος, ποὺ ἦτανε εἰκονομάχος καὶ τοὺς φυλάκωσε καὶ τοὺς ἔδειρε καὶ ὕστερα τοὺς ἐξώρισε στὸν Πόντο. Κι’ ὁ μὲν Θεόδωρος τελείωσε τὸν ἀγῶνα στή δεύτερη ἐξορία ποὺ τοὺς ἔστειλε ὁ Θεόφιλος, ὁ τρίτος εἰκονομάχος αὐτοκράτορας ὕστερα ἀπὸ τὸν Λέοντα, καὶ πέθανε σ’ ἕνα ἐρημονήσι ποὺ τὸ λέγανε Ἄρουσία, μέσα σὲ μεγάλα δεινὰ καὶ σὲ στερήσεις. Ο δὲ Θεοφάνης ἐξωρίσθηκε στή Θεσσαλονίκη κ’ ἐκεῖ, σκλάβος καὶ τυραννισμένος, σύνθεσε μὲ κλαυθμὸ ψυχῆς αὐτὰ τὰ τροπάρια, ποὺ μὲ δαῦτα ἱκετεύει τὸν ἅγιο Δημήτριον νὰ γλυτώσει τὴ χριστιανοσύνη ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς καὶ τυραννικούς ἀνθρώπους, καὶ τὴ Θεσσαλονίκη ἀπὸ τοὺς βαρβάρους ποὺ τὴ ζώνανε. Καὶ λέγονται Γραπτοί, ἐπειδὴ ὁ Θεόφιλος πρόσταξε καὶ τυπώσανε μὲ πυρωμένο σίδηρο ἀπάνω στὰ μέτωπά τους ἕνα ἀδιάντροπο ποίημα ποὺ ἔκανε κάποιος αὐλοκόλακας. Ο ἅγιος Θεοφάνης, ἅμα πέθανε ὁ αὐτοκράτορας Θεόφιλος, ψηφίσθηκε ἐπίσκοπος Νικαίας καὶ ἐκοιμήθη, γέροντας γεμάτος ἀπὸ πνευματικὴ εὐωδία, στὰ 850 μ.Χ. Ὁ Νικηφόρος Κάλλιςτος τὸν λέγει ἠδύφωνον μουσικὸν αὐλὸν κι’ ὁ Σουΐδας ποιητὴν. Ἐγραψε πολλὰ ὕμνωδιες σὲ διάφορες γιορτές, σύνθεσε καὶ κανόνα συγκινητικὸ στὸν βασανισμένον ἀδελφὸ του τὸν Θεόδωρο.

Ἀπὸ τὰ τροπάρια τῶν Αἴνων ποὺ εἶπαμε, τὸ πρῶτο ἔχει περισσότερον πόνο καὶ πάθος καὶ σ’ αὐτὸ συνεταίριαξε ὁ ποιητὴς τεχνικὰ τὴ θλίψη του γιὰ τὸ διωγμὸ τῆς ὀρθοδοξίας μὲ τὸ ὕμνολόγημα τοῦ ἁγίου καὶ μὲ τὴν καρτερικὴ ἐλπίδα γιὰ τὴ σωτηρία τῆς θεοσκεπάστης Θεσσαλονίκης, ποὺ καὶ κεῖνον τὸν καιρὸ βρισκότανε σὲ ἀγωνία. Αὐτὰ τὰ τροπάρια ταιριάζουνε πάντα στὶς δεινὲς δοκιμασίες ποὺ πέρασε ἀπανωδιαστὰ ἡ Θεσσαλονίκη ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ ἴσαμε

σήμερα. Παρακάτω βάζω αυτό το τροπάρι και το μεταγυρίζω στην απλή γλώσσα, πλὴν χωρὶς νὰ μπορέσω νὰ σιμώσω στὸ πρωτόγραφο:

“Δεῦρο, μάρτυς Χριστοῦ, πρὸς ἡμᾶς, σοῦ δεομένους συμπαθοῦς ἐπισκέψεως καὶ ρῦσαι κεκακωμένους τυραννικαῖς ἀπειλαῖς καὶ δεινῇ μανίᾳ τῆς αἰρέσεως· ὑφ’ ἧς ὡς αἰχμάλωτοι καὶ γυμνοὶ διωκόμεθα, τόπον ἐκ τόπου διαρκῶς διαμείβοντες καὶ πλανώμενοι ἐν σπηλαίοις καὶ ὄρεσιν. Οἴκτιρον οὖν, πανεύφημε, καὶ δὸς ἡμῖν ἄνεσιν· παῦσον τὴν ζάλην καὶ σβέσον τὴν καθ’ ἡμῶν ἀγανάκτησιν, Θεὸν ἰκετεύων, τὸν παρέχοντα τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος”.

“Ἐλα, μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ, σέ μᾶς, ποὺ ἔχουμε μεγάλη ἀνάγκη ἀπὸ τὴ συμπονετικιά σου τὴν ἐπίσκεψη καὶ γλύτωσέ μας ἀπὸ τὶς τυραννικὲς φοβέρες κι’ ἀπὸ τὴ δεινὴ μανία τῆς αἰρέσεως· ποὺ μᾶς κατατρέχει σὰ νάμαστε σκλάβοι καὶ περπατοῦμε γυμνοὶ δῶθε καὶ κεῖθε κι’ ἀλλάζουμε ὀλοένα τόπο μὲ τόπο καὶ πλανιόμαστε σὰν τ’ ἀγρίμια στὰ βουνὰ καὶ στὰ σπήλαια. Λυπήσου μας, πανεύφημε, καὶ δῶσε μας ἀνάπαυση, πάψε τὴ ζάλη καὶ σβῆσε τὴν ἀγανάκτηση ποὺ σηκώθηκε καταπάνω μας, παρακαλώντας τὸ Θεό, ποὺ δίνει στὸν κόσμο τὸ μέγα ἔλεος”.

Πηγή: agiazoni.gr